

## POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.

z udziałem zainteresowanych: B. P., R. K., K. K., S. K., D. J., K. J., I. G., A. C., R.

B., A. W., S. T., R. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

i Syndyka masy upadłości K. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w O.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 3 lutego 2021 r.,

zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 25 maja 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

**1. oddala zażalenie;**

**2. nie obciąża żalącego się kosztami postępowania  
zażaleniowego organu rentowego.**

### UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) postanowieniem z dnia 25 maja 2020 r. odrzucił skargę kasacyjną płatnika składek A. P. wniesioną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 10 grudnia 2019 r., oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Ł., którym oddalono wniesione przez płatnika składek odwołania od

jedenastu decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł. ze stycznia 2014 r., stwierdzających, że zainteresowani: B. P., R. K., K. K., S. K., D. J., K. J., I. G., A. C., R. B., A. W. i S. T., we wskazanych w decyzjach okresach, podlegali obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, jako pracownicy u płatnika składek A. P. oraz określających podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tych osób.

W uzasadnieniu Sąd odwoławczy wskazał, że spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do określenia osoby płatnika składek i jego obowiązku składkowego. Powyższe znajduje potwierdzenie tak w treści odwołania, jak i w apelacji, w których precyzując przedmiot sporu, sprowadzono go do sporu o osobę pracodawcy - płatnika składek dla zatrudnionych pracowników, a ściślej: czy był nim A. P., czy spółka K i R. Taki zakres sporu został wprost wyrażony w treści skargi kasacyjnej, w której skarżący podkreśla, że podleganie wskazanych osób ubezpieczeniom z racji zatrudnienia pracowniczego nie jest sporne, a kontrowersje dotyczą jedynie tego, kto jest płatnikiem składek na ubezpieczenia zatrudnionych pracowników.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w przedmiotowej sprawie spór dotyczył ustalenia płatnika składek dla jedenastu ubezpieczonych, zaś zaskarżony wyrok został wydany zgodnie z art. 219 k.p.c., jako tzw. wyrok łączny. Konsekwencją tego była konieczność spełnienia warunku dopuszczalności skargi kasacyjnej odrębnie w każdej z połączonych spraw (art. 19 § 2 w związku z art. 398<sup>4</sup> § 3 k.p.c.). We wniesionej skardze kasacyjnej płatnik składek określił wartość przedmiotu zaskarżenia odrębnie dla każdego z ubezpieczonych, jednakże w żadnej z połączonych spraw wartość przedmiotu zaskarżenia nie osiągnęła progu kasacyjności wskazanego w art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c., to jest kwoty dziesięciu tysięcy złotych. Wartości przedmiotu zaskarżenia wynoszą odpowiednio dla: B. P. - 4.287 zł, R. K. - 5.060 zł, K. K. - 5.060 zł, S. K. - 5.060 zł, D. J. - 5.197 zł, K. J. - 5.060 zł, I. G. - 5.060 zł, A.C. - 2.555 zł, R. B. - 4.201 zł, A. W. - 4.721 zł, S.T. - 5.060 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c. w związku z art. 398<sup>6</sup> § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną, jako niedopuszczalną.

W zażaleniu na postanowienie Sądu drugiej instancji odwołujący się podniósł zarzut naruszenia: (-) art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie i błędną wykładnię, to jest błędne uznanie, że sprawa objęta skargą kasacyjną

złożoną przez skarżącego nie należy do katalogu spraw o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, podczas gdy spór w sprawie dotyczy tego, czy jedenaście osób fizycznych jest objętych obowiązkiem ubezpieczenia społecznego u skarżącego; (-) art. 379 pkt 5 k.p.c., przez odrzucenie skargi kasacyjnej złożonej przez skarżącego w sytuacji, gdy w sprawie zachodzi nieważność postępowania podniesiona w tej skardze, której dopuścił się Sąd Apelacyjny, który wydał również zaskarżone postanowienie. Nadto żalący się zarzucił sprzeczność ustaleń faktycznych, polegającą na stwierdzeniu przez Sąd Apelacyjny, z jednej strony, że w żadnej z połączonych spraw wartość przedmiotu sporu nie osiągnęła 10.000 zł, a z drugiej strony, iż wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi dla R. K. - 50.060 zł, dla K. J. - 50.060 zł, dla S. K. - 50.060 zł i dla I. G. - 50.060 zł.

Wskazując na powyższe, żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

W uzasadnieniu podniósł, że w niniejszej sprawie spór dotyczył istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego, gdyż przedmiotem całego postępowania przed organem rentowym, a później sądowego, było ustalenie, czy jedenaście osób fizycznych podlegało obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. W niniejszej sprawie zaskarżone decyzje organu rentowego zostały wydane w stosunku do jedenastu pracowników na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji tego, nie ulega wątpliwości, że przedmiotem sprawy było objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego pracowników, a nie ustalenie, kto był ich płatnikiem składek. Skarga kasacyjna przysługuje zatem niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

W odpowiedzi na zażalenie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Analizę prawidłowości zaskarżonego postanowienia wypada rozpocząć od przytoczenia treści art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c., zgodnie z którym skarga kasacyjna jest

niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Mając na uwadze regulację art. 477<sup>9</sup> k.p.c. i art. 477<sup>14</sup> k.p.c., należy przyjąć, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznaczony jest decyzją organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601; z dnia 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831; z dnia 22 lutego 2012 r., II UK 275/11, LEX nr 1215286 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09, LEX nr 604210), w granicach jej treści i zakresu odwołania.

W rozpoznawanej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzje ustalające podleganie ubezpieczeniom społecznym przez B. P., R. K., K. K., S. K., D. J., K. J., I.G., A. C., R. B., A. W. i S. T., jako pracowników u płatnika składek A. P. Jednocześnie organ rentowy ustalił, że płatnikiem składek za zainteresowanych jest skarżący, jako ich pracodawca oraz ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne tych osób. W odwołaniach od decyzji organu rentowego A.P. zanegował swój status płatnika składek. Ta kwestia była przedmiotem sporu przed Sądami obu instancji. Pracownicze tytuły ubezpieczenia społecznego osób wskazanych w zaskarżonych decyzjach organu rentowego nie były kwestionowane. Także skarżący nie negował tego, że zainteresowani powinni podlegać ubezpieczeniom społecznym jako pracownicy. Podważał jedynie swój status płatnika składek, twierdząc, że status ten przysługuje spółkom K. i R. Prowadzi to do wniosku, że przedmiotem sporu poddanego pod rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego skargą kasacyjną odwołującego się było w istocie rzeczy jedynie ustalenie podmiotu zobowiązanego do odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych osób, w sytuacji gdy sam tytuł podlegania ubezpieczeniom nie był kwestionowany.

W takiej sprawie, dotyczącej poboru składki z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (w tym osoby płatnika składek), dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 października 2002 r., II UZ 94/02, OSNP 2004 nr 6, poz. 107; z dnia 16 kwietnia 2015 r., I UK 470/14, LEX nr 1751284; z dnia 16 kwietnia 2015 r., I UK 470/14, LEX nr 1751284; z dnia 20 września 2017 r., I UK 342/16, LEX nr 2390760; z dnia 7 listopada 2017 r., II UK 656/16, niepublikowane). W postanowieniu z dnia 18 września 2014 r., I UZ 9/14 (LEX nr 1532734), Sąd Najwyższy stwierdził, że dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach o prawa majątkowe (art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c.) uzależniona jest – co do zasady – od wartości przedmiotu zaskarżenia, niezależnie od tego, czy sporne roszczenie dotyczyło ustalenia, ukształtowania czy świadczenia. Natomiast w uzasadnieniu postanowienia z dnia 5 grudnia 2017 r., I UZ 52/17 (LEX nr 2434481), Sąd Najwyższy przyjął, że sprawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, o której mowa w art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c., to sprawa, w której spór dotyczy istnienia obowiązku podlegania danej osoby fizycznej ubezpieczeniom społecznym z któregośkolwiek tytułu wymienionego w art. 6 ustawy systemowej (a więc nie osoby płatnika składek).

W rezultacie, w sprawie, w której adresat decyzji organu rentowego zaprzecza, że jest płatnikiem składek należnych za ubezpieczonego, spór przedmiotowo dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne, a nie podlegania tym ubezpieczeniom. Sprawa ta nie należy zatem do kategorii wymienionej w art. 398<sup>2</sup> § 1 zdanie drugie k.p.c., a o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia (zob. także postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 stycznia 2017 r., II UZ 68/16, LEX nr 2209114; z dnia 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, OSNP 2017 nr 3, poz. 34 oraz uzasadnienie do uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 26 kwietnia 2018 r., III UZP 9/17, LEX nr 2521638).

Skoro płatnik składek A. P. w sprawie, w której kwestionowany był tylko jego obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne, w skardze kasacyjnej podał, jako wartość przedmiotu zaskarżenia w stosunku do każdego z ubezpieczonych (pracowników), kwotę niższą niż 10.000 zł, to skarga kasacyjna okazała się niedopuszczalna (art. 398<sup>2</sup> § 1 k.p.c.) i podlegała odrzuceniu, gdyż nie

spełniała wymagania *ratio valoris* tego środka zaskarżenia. Warto mieć przy tym na uwadze, że w razie objęcia jednym wyrokiem wielu decyzji ustalających płatnikowi składek (pracodawcy) i wskazanym w tych decyzjach ubezpieczonym (pracownikom) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną oznacza się odrębnie względem każdego ubezpieczonego pracownika - art. 19 § 2 w związku z art. 398<sup>4</sup> § 3 k.p.c. (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II UZP 1/14, OSNP 2014 nr 12, poz. 168).

W kwestii podnoszonego przez żalącego się zarzutu sprzeczności poczynionych przez Sąd Apelacyjny ustaleń faktycznych należy zauważyć, że postanowieniem tego Sądu z dnia 22 lipca 2020 r. sprostowano oczywistą omyłkę pisarską w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że w odniesieniu do zainteresowanych: R. K., K. K., S. K., K. J. i I. G. podaną pierwotnie w oznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia kwotę 50.060 zł zastąpiono kwotą 5.060 zł.

Nie sposób także pominąć, że ustawą z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 1027, dalej jako ustawa zmieniająca), ustawodawca – mając na względzie weryfikację prawidłowości podmiotów zgłaszających ubezpieczonych do ubezpieczeń społecznych, którym nie można było przypisać funkcji płatnika składek – znowelizował ustawę systemową, wprowadzając nową kategorię decyzji wydawanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a mianowicie decyzję ustalającą płatnika składek (art. 83 ust. 1 pkt 1a), oraz dodając do ustawy przepisy regulujące skutki takiego ustalenia (art. 38a). Z uzasadnienia do projektu ustawy nowelizującej (druk sejmowy nr 1306) wynika, że uchwalenie tych przepisów miało na celu zapobiec praktykom, które miały miejsce między innymi z udziałem: K. – E. spółki z o.o. w O., R. spółki z o.o. w W., C. spółki z o.o. w W., Przedsiębiorstwa Amerykańsko-Polskiego S. spółki z o.o. w Ł. (obecnie S. K spółka z o.o.), sprowadzającym się do tego, że dotychczasowy podmiot zatrudniający (płatnik składek) na podstawie umowy z podmiotem trzecim przekazywał temu podmiotowi – pod pozorem rzekomego transferu zakładu pracy (art. 23<sup>1</sup> k.p.) – wyłącznie osoby

zatrudnione (bez składników majątkowych), w wyniku czego dochodziło do rozwiązania stosunków prawnych będących podstawą zatrudnienia z dotychczasowym podmiotem zatrudniającym (płatnikiem składek) i nawiązania stosunków z podmiotem trzecim (który z tego tytułu był nowym płatnikiem, a zatem w ujęciu art. 38a ust. 1 ustawy systemowej „podmiotem zgłaszającym”). Następnie „podmiot trzeci” udostępniał tych samych pracowników podmiotowi zatrudniającemu, w wyniku czego ten nadal korzystał z pracy swoich pracowników, mimo że formalnie ich nie zatrudniał i nie był płatnikiem składek na ich ubezpieczenia społeczne (zob. K. Ślebzak, Prawne kontrowersje związane z ustalaniem płatnika składek na podstawie art. 38a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, *Praca i Zabezpieczenie Społeczne* 2018 nr 9, s. 5-16). Stąd w art. 5 ust. 2 ustawy zmieniającej zostało zawarte również rozstrzygnięcie intertemporalne, w myśl którego do składek nienależnie opłaconych przez podmiot, który zgłosił ubezpieczonych do ubezpieczeń społecznych, za okres wskazany w decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych przed dniem wejścia w życie ustawy, stosuje się odpowiednio art. 38a ust. 3-7 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą.

Nie podzielając zarzutów i wniosków żalącego się, Sąd Najwyższy z mocy art. 394<sup>1</sup> § 3 w związku z art. 398<sup>14</sup> oraz art. 102 w związku z art. 398<sup>21</sup> k.p.c. orzekł jak w sentencji.